

Onderwijs

Klimaatneutraal

Iedereen heeft wel zijn eigen jeugdallergietje, vermoed ik. Ik heb er vele. Een ervan herleefde ik afgelopen zondag. Ik bracht een bezoekje aan mijn moeder. Mijn moeder is tweeënnegentig. Vorige week is ze geopereerd, het ging even niet zo goed, maar ze is weer thuis, en aan haar verstand mankeert weinig. Mijn moeder woont in Groningen. Mijn zoon reisde vanaf Utrecht met me mee. Lief, als een kleinzoon van zevenentwintig zijn zieke oma in Groningen gaat bezoeken. Hij schrok wel even toen we binnenkwamen. Het was een mager, klein mensje dat we aantreffen, in haar grote stoel. Ze was blij dat we wat boodschappjes haalden en een boterhammetje smeerden. Gaandeweg het gesprek fleurde ze op. Maar plotse-ling waren we in een politieke discussie verzeild geraakt. Nou ja, we, ik hield mijn mond. Net als vroeger, als het over politi-ek ging. Dat ging het vaak. Te vaak, te heftig. Ik haak nog steeds af, als er een po-litieke twist uitbreekt. Jeugdallergietje. Vanmiddag was het niet anders. Hoe ma-ger en fragiel mijn moeder ook oogde, ze wist haar scepsis tegenover klimaatbeto-gers nog goed te verwoorden. Ze gnif-felde na, over hoe Mark Rutte ooit Jesse Klaver op z'n nummer had gezet, met de woorden: 'Bij mij staat een fiets voor de deur. Bij Jesse Klaver een Mercedes.' Mijn moeder vindt Mark Rutte een keurige jon-gen, Jesse Klaver een snotneus. Ik hield mijn mond. Zo niet mijn zoon. Heel rustig stond hij zijn oude oma te woord. "Oma," zei hij, "ik gun Rutte zijn succesje, maar het is een kulargument. Jesse Klaver probeert met zijn partij iets teweeg te bren-gen in Nederland. Dat gaat over principiële keuzes, dat gaat over grote beslissingen. Als de leider van GroenLinks dan met de auto naar zijn werk gaat, is dat electoraal misschien niet handig, maar het heeft met de toekomst van ons land weinig te maken." Ik dacht aan al die scholieren die een paar weken geleden op het Malieveld staakten voor een beter klimaat. 'Maar wel op de scooter ernaartoe,' lachten mijn collega's, 'en na afloop een hamburgertje bij McDonald's.' Ook ik twijfelde bij die lege school op 7 februari. Tot de woorden van mijn zoon, op zondagmiddag. Deze zomer nog waren wij in Stockholm. We hebben het meisje zien zitten, op het plein, met haar bord: 'Skolstrejk för klimatet.' Ze zat. Ze staakte. Drie weken lang. Het leek een dappere maar zinloze actie, toen. Maar kijk wat het oplevert, zes maanden later. Vijftienduizend scholieren op het Malieveld en Mark Rutte die er echt iets mee móét. Dat is wat mijn zoon bedoelde. Of ditzelf-de meisje na een dag op het plein in Stock-holm nu met de Volvo van papa werd op-gehaald of niet, ze heeft iets groots in gang gezet. Mijn moeder is niet overtuigd. "Ik blijf het hypocriet vinden." Ze is tweeën-negentig. Ze mag. En ik weet weer waar-om ik vroeger afhaakte. Jeugdallergietjes gaan nooit helemaal over.

Emmy van der Woude

Docente wiskunde
Maerlant-Lyceum

CORRECTIE

In het opiniestuk over het beeld van vredesacti-viste Bertha von Suttner (DHC7 maart) is door de redactie ten onrechte toegevoegd dat zij Duitse was. Ze werd geboren in Praag.

Nieuwbouw bij station Hollands Spoor. | Artist's impression: LIFE makes SENS

'Stad buitenspel bij plannen Central Innovation District'

Te weinig overleg en inspraak, te veel invloed van projectontwikkelaars. Dat is wat er dreigt te gebeuren bij de ontwikke-ling van een reeks nieuwe bouwprojecten in de stad, vindt architect **Tim de Boer**.

OPINIE

Het college van B en W heeft grootse bouwplannen voor Den Haag. De plannen voor het Central Innovation District (CID) – de driehoek tussen de stations Centraal, Hollands Spoor en Laan van NOI – bestaan uit veel hoog-bouw in gemixte stadsdelen, innovatief en inclusief, waar iedereen moet kunnen wonen en werken. Dat klinkt veelbelovend, maar het is niks waard als het alleen bij woorden blijft.

Wethouder Boudewijn Revis (VVD, stadsontwikke-ling en wonen) kiest er namelijk voor alle hoop op de markt te vestigen. De werkwijze die in de afgelopen ja-ren is ontwikkeld tijdens het maken van de Agenda Ruimte voor de Stad wordt terzijde geschoven. De stad mag (weer) toekijken en consumeren. De focus ligt op kwantiteit. De grote vrees is dat het leidt tot drie gelijk-vormige deelgebieden die zeer waarschijnlijk met el-kaar gaan concurreren.

Onomkeerbaar

Het CID zal het aanzien van Den Haag de komende ja-ren onomkeerbaar veranderen. De gebouwen die we nu bouwen, blijven minstens vijftig jaar staan. Alleen ach-teraf mogen inspreken als participatie is volstrekt on-voldoende. Met samenspraak en co-creatie kom je tot betere en bredere gedragen oplossingen. Zo daag je iede-re betrokkene uit mee te denken, zijn wensen uit te spreken en kansen te grijpen. Het legt het initiatief bij de stad in plaats van bij de markt.

Tijdens de werkbespreking in de commissie Ruimte over het CID van 6 maart kwam het gebrek aan partici-patie ook steeds als heikel punt naar voren. Stedenbouw-kundige Riek Bakker, bedenker van onder meer de Kop van Zuid in Rotterdam, waarschuwde de gemeente Den Haag. Ze vraagt het stadsbestuur en de gemeenteraad zich niet te laten imponeren door de overweldigende budgetten van ontwikkelaars die staan te trappelen om te bouwen. Aan deze druk uit de markt toegeven, bete-kent dat niet het publieke belang centraal staat. Bakker kan leunen op meer dan veertig jaar ervaring. Voor haar betekent 'stad maken' continu met alle belanghebben-den in gesprek blijven en ze betrekken in de planvor-ming. En dat ontbreekt in de plannen voor het CID. De college-aanpak is nu een letterlijke vertaling van de hashtag #wijregelenhet.

Te eenvormig

Ook stedenbouwkundig vielen er harde woorden. De

plannen zijn te eenvormig. Er is geen verschil in de uit-werking en schaal van de publieke ruimte die als drager moet gaan fungeren voor de ontwikkelingen. En dat terwijl de drie stationsgebieden elk een andere sfeer en focus moeten krijgen en elk ook unieke vraagstukken kennen. Optimistische tekeningen van nieuwe infra-structuur zoals stationstunnels en bruggen miskennen het feit dat dit bijzonder stroperige en tijdrovende pro-jecten zijn die niet zomaar tot stand komen. De markt gaat dit onderdeel van de plannen ook echt niet uitvoe-ren. Die concentreert zich vooral op het laaghangende fruit.

Lef en creativiteit ontbreken in de plannen. Alles be-gint met sloop. Bijvoorbeeld de sloop van het oude mi-

De aanpak van Revis is er eentje uit de vorige eeuw

nisterie van Sociale Zaken, ontworpen door Herman Hertzberger, een uniek voorbeeld van het structuralis-me en door het vorige college nog temauwernood gere-d van sloop. En waarom? Om plaats te maken voor een stationsplein met standaardtorens erbij.

Niet vanzelf

Het was ook de belangrijkste reactie van Kristian Kore-man, met bureau ZUS verantwoordelijk voor een com-pleet andere manier van stad maken in Rotterdam. Hij betoogde dat het CID-project niet vanzelf innovatief en inclusief wordt. Daarvoor moet je lef tonen en ruimte voor experiment inbouwen. Wacht de lange stroperige processen niet af, maar zoek naar andere, misschien tij-delijke oplossingen die uitgaan van wat er al is en bouw daar op voort. Denk daarbij niet direct in economische modellen. De uitgenodigde experts gaven een niet te missen waarschuwing aan het college, de wethouder, de gemeenteraad én de inwoners van Den Haag. De aan-pak van Revis is er eentje uit de vorige eeuw. De aanpak doet geen recht aan de complexiteit van de opgave en laat grote kansen liggen om te komen tot drie unieke Haagse milieus.

De recent vastgestelde Nota's van Uitgangspunten voor de strook achter station Hollands Spoor en het Haagvlietpoortgebied zijn exemplarisch voor de ouder-wetse top-downwerkwijze van wethouder Revis. Het woord participatie komt er niet in voor. De raad en de stad worden buitenspel gezet en er wordt alleen gespro-ken over branding en communicatie. In dat kader was het extra jammer dat de wethouder niet bij de werkbe-

spreking aanwezig was om de waar-schuwingen persoonlijk in ontvangst te nemen.

Tim de Boer is architect en fractievertegen-woordiger van de Haagse Stadspartij.

ADVERTENTIE

WATT
DESIGN

EXTENDO
DESIGN
SOURCE

Laan van Meerdervoort 94a | 070-3630601
www.wattdesign.nl
donderdag 28 februari en vrijdag 1 maart gesloten

OPENINGSTIJDEN

Woensdag: 10:00 - 17:30	Vrijdag: 10:00 - 17:30	
Donderdag: 10:00 - 20:00	Zaterdag: 10:00 - 17:00	

ALTIJD LEKKER LOPEN

De nieuwe
collectie is
binnen

Uitsluitend topmerken in diverse
lengte- en breedtematen
Gediplomeerde medewerkers
Eigen Podologiepraktijk

JOHAN
WASSENAAR

Prins Hendrikstraat 132-134 Den Haag
070-363 7519 Johanwassenaar.nl